

1.1 Kommunikation

Lokal instruks

Højbo, Sødisebakke

Dokumenttype: Lokal instruks	Titel: Instruks for: <ul style="list-style-type: none"> - Afdækning af de enkeltes kommunikative ressourcer - Hvordan viden om de enkeltes kommunikative ressourcer omsættes i daglig praksis på Højbo. - Løbende evaluering og eventuel revidering af de enkeltes kommunikative afdækninger	Godkendt af: Ledelsen
Anvendelsesområde: Højbo, Sødisebakke, Region Nordjylland	Standard: 1.1 Kommunikation Standardbetegnelse: Den enkeltes kommunikative ressourcer skal afdækkes	Gældende fra: 15.05.10
Målgruppe: Leder og medarbejdere på Højbo	Udarbejdet af: Leder og medarbejdere på Højbo	Revision senest: I forbindelse med intern og ekstern evaluering, vil der blive taget stilling til eventuel revision af dokumentet
Nøgleord / Søgeord: Kommunikation, Højbo, Sødisebakke		Revisionsansvarlig: Leder på Højbo

Formål

Kommunikation er en helt elementær forudsætning for de relationer, der opstår mellem mennesker. Beboerne på Højbo har forskellige forudsætninger for verbal kommunikation, en stor del af dem har ikke et verbalt sprog. Beboernes mulighed for en relation med andre og for at udtrykke ønsker og behov, er betinget af, at medarbejderne kender og forstår deres kommunikationsform og mestrer relevante kommunikationsredskaber.

Denne instruks beskriver derfor, hvordan leder og medarbejdere på Højbo, sikrer følgende:

- At der sker en systematisk afdækning og dokumentation af den enkeltes kommunikative ressourcer
- At de fremtidige mål for kommunikationsudvikling er kendt af alle medarbejdere
- At afdækningen altid sker i et samarbejde mellem flere fagpersoner, og at beboeren og dennes netværk inddrages i afdækningen
- At der anvendes relevante faglige metoder og redskaber i kommunikationsafdækningen
- At der sker vidensdeling og refleksion imellem medarbejderne, og at viden omsættes til konkrete handleanvisninger
- At sikre, at der sker en løbende evaluering og herigennem ét kontinuerligt fokus på udvikling af den enkeltes potentiale

Anvendelsesområde

Instruksen er rettet mod leder og medarbejdere, på Højbo, og omfatter enhver, som er bosat på Højbo. Højbos beboere er typisk borgere med en svær og/ eller atypisk udviklingshæmning, og mange uden verbalt sprog. I stort omfang har beboerne fysiske og psykiske lidelser. De fleste beboere er ældre og/ eller har et støttebehov, der svarer til behovet hos ældre.

Fremgangsmåde og ansvarspersoner.

Lederen er overordnet ansvarlig for at medarbejderen kender og anvender instruksen, og at indholdet således bliver fulgt:

Afdækning:

- Afdækning af den enkelte beboeres kommunikative ressourcer – herunder de metoder og faglige tilgange, der bruges til afdækningen – skal skrives ind i den individuelle plan og indgå som en del af det samlede grundlag i formulering af mål og delmål.
  - Den enkelte medarbejder er ansvarlig for at sikre de daglige observationer, der drøftes og analyseres på gruppemøderne hver 4. uge, hvorved flerfagligheden sikres
  - Dagtilbuddets observationer skal sikres inddraget såvel i dialog med dagtilbuddene som skriftligt i beboernes personlige journal på PCD
  - Det er kontaktpersonens ansvar at der sker udarbejdelse af beboerens livshistorie. Tidspunkt for udarbejdelsen aftales i forbindelse med næstkommende handleplansmøde, og vil være afhængig af den overordnede planlægning
  - Det er kontaktpersonens ansvar at sikre at beboerens udviklingsbeskrivelse udarbejdes med baggrund i Kuno Beller og neuropsykologisk screening. Tidspunktet for udarbejdelse aftales ligeledes i forbindelse med næstkommende handleplansmøde, og vil være afhængig af den overordnede planlægning
  - Afdækning af beboerens foretrukne kommunikative præference via metoden i "Hvor svært kan det være", således at der skabes bevidsthed hos medarbejderen om beboerens foretrukne kommunikationsform.
  - Det er kontaktpersonens ansvar at indhente informationer fra beboeren selv/ pårørende og tidligere bo- og aktivitetstilbud eller skole.
  - Det er kontaktpersonens ansvar at den metodiske og faglige tilgang til afdækningen beskrives i den individuelle plan under afsnittet kommunikationsafdækning.
- Afdækningen foregår i et samarbejde mellem flere fagpersoner, og der kan således udover medarbejdere på Højbo inddrages andre relevante fagpersoner, f.,eks. beboerens dagtilbud.
- Afdækningen skal indeholde beskrivelser af beboerens kommunikationsform, herunder de kommunikative ressourcer og vanskeligheder. Afdækningen skal indeholde oplysninger om hvordan, hvornår og med hvem beboerens kommunikerer.
- De fremtidige mål for beboerens kommunikative ressourcer og muligheder (udviklingspotentiale) skal ligeledes fremgå af afdækningen
  - Afdækningen starter ved visitationen. Her inddrages pårørende, tidligere fagpersoner/ tidligere bosteder eller dagtilbud, beboeren selv. Den aktuelle individuelle plan inddrages ligeledes. Afdelingsleder har ansvaret i samarbejde med den medarbejder, der deltager i visitationen. Herefter overgår det til kontaktpersonen og gruppen, som har ansvaret for at afdækningen påbegyndes på skrift inden for den første måned efter indflytningen.
  - Til brug for indhentning af oplysninger i forbindelse med afdækning af beboerens kommunikative ressourcer, skal der sikres et samtykke fra beboeren/ pårørende eller værge, dette er kontaktpersonens ansvar.
  - For beboere der allerede bor på Højbo, besluttet og beskrives hvordan afdækningen skal ske og dokumenteres i forbindelse med det førstkommende handleplansmøde. Dette er kontaktpersonens ansvar.
  - Kommunikationsafdækningen sker løbende og drøftes og planlægges på gruppemøderne. Kontaktpersonen er ansvarlig for at dette dagsordenssættes og efterfølgende omsættes i konkrete aftaler og indsatser.
  - Kommunikationsafdækningen evalueres og revideres i sin helhed i sammenhæng med evaluering og revidering af den individuelle plan minimum en gang årligt.

Håndtering:

Med udgangspunkt i afdækningen er det overordnet lederens ansvar, at sikre at medarbejderne kender og anvender indholdet i instrukserne for håndtering.

I den daglige praksis er det den enkelte medarbejder på Højbo, der har ansvaret for at kommunikationen med den enkelte beboer sker med udgangspunkt i de aftaler og mål for kommunikation, der er beskrevet i den individuelle plan.

- Det er den enkelte medarbejders ansvar at benytte sig af den relevante kommunikationsform og kommunikationsredskaberne:
  - tegn til tale
  - konkrete
  - individuelt tilrettede og udviklede tegn til tale, der kan anvendes af beboeren med fysiske og motoriske handicap
  - kommunikationstavler – billedmateriale
  - Alfa-talker
  - verbalt sprog
  - kommunikation med dagscenteret, der inspirere til samtaleemner med beboeren, f.eks. dagens begivenheder
  - kropssprog
  - mimik
  - øjenkontakt
  - den daglige relation - at være til stede
  - bruge øjne, ører, stemme og empati
  - imitation og spejling
  - fysisk kontakt
  - valg mellem to alternativer og fastholde det hun vælger
- Observationer i den daglige kontakt vedrørende beboerens kommunikation videregives i beboerens personlige journal på PCD og drøftes på gruppemøder
- Kommunikation med den enkelte beboer er som hovedregel beskrevet på flapmappen i beboerens egen lejlighed.
- Faglig supervision er grundlag for at udvikle fasthold og planlægge kommunikationen med den enkelte
- Kurser og temadag bruges til inspiration og videre planlægning af kommunikation med beboerne
- Håndtering i forhold til den enkelte er kontaktpersonens ansvar, men kontaktpersonen skal samtidig sikre at alle kender den enkelte beboers kommunikative ressourcer og foretrukne kommunikationsform
- I hverdagen har den enkelte ansvar i arbejdet med beboeren
- Gruppen har ansvar for at støtte og formidle observationer til kontaktpersonen via gruppemøderne.
- Med beboerens samtykke skal medarbejderne sikre, at betydningsfulde oplysninger vedr. beboernes kommunikative ressourcer videregives til vedkommendes netværk.

Dokumentation

Dokumentation af den enkelte beboers kommunikative ressourcer (afdækningen) er skriftlig og tilgængelig i:

- den individuelle plan i beboerens personlige journal på PCD
- referater fra handleplansmøder og referater fra gennemgang af handleplaner på gruppemøderne i beboernes private journal på PCD
- beboerens personlige journal på PCD

Dokumentation af håndtering af beboerens mulighed for kommunikation (redskaber og rammer for kommunikation) med udgangspunkt i beboerens kommunikative ressourcer findes på samme måde.

i flapmappen ligger dokumentation for hvordan man kommunikerer med beboeren

Definition af begreber.

Kommunikation:

Gennem:

- øjenbevægelser
- gestik
- stemmelyde,
- berøring af selv og andre,

- placering i rummet,
- opmærksomhed,
- valg mellem to eller tre konkrete samt
- i ganske få tilfælde ord eller tegnsystemer

viser beboeren, hvordan han har det og hvad han ønsker sig i situationen. Udgangspunktet for afdækningen og håndteringen af beboerens kommunikationsressourcer, er at medarbejderen ser og anerkender beboerens kommunikation - og reflekterer over sine tolkninger i journalsystem, gruppemøder og på handleplansmøder.

Kuno beller – neuropsykologisk screening:

Er testmateriale, som understøtter medarbejdernes faglige vurdering af beboerens psykologiske udviklingstrin og dermed også mulighed for kommunikation

Flapmappe

"beboerens stemme": en mappe med korte beskrivelser af konkrete dagsrytmer, og specifikke nødvendige oplysninger - herunder kommunikationsform.

formålet er dels at sikre den aftalte tilgang og give mulighed for opfølgning og refleksion over den planlagte kommunikation og udviklingsmulighederne

"Hvor svært kan det være"

I bogen af Jette Flindt Pedersen beskrives en metode til at afdække beboerens foretrukne kommunikationsform

Referencer

"Gentle Teaching, nænsom læring – en introduktion" af John McGee og Marge Brown (oversættelse: GT styregruppen på Sødisebakke)

Kuno Beller i "Udviklingsalder hos voksne udviklingshæmmede", af Susanne Freltofte, forlaget Bakkedal

Neuropsykologisk screening af Susanne Freltofte på www.bakkedal.dk

"Hvor svært kan det være", Jette Flindt Petersen, Forlaget Lindhøjgårds kurser

2 CD'er fra Døveskolernes materialecenter, Kollegievej 1, 9000 Aalborg:

"Tegn – Clip Art 2005"

"Basistegn – en ordbog på CD-rom"